

Saksframlegg

Sak 38/23 - Fastsetting av kvote og område for lisensfelling av ulv i region 3/ Oppland sesongen 2023/2024

Sekretariatets innstilling

Etter rovviltforskriften § 10 kan en rovviltnemnd fatte vedtak om kvote for lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av ulv. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning og uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Lisensfelling er felling av et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og c), der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet, jf. rovviltforskriften § 2. I henhold til naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b) kan felling gjennomføres for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom. I henhold til bokstav c) kan felling gjennomføres for å ivareta allmenne helse og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning.

Sekretariatet mener vilkårene for lisensfelling av ulv i region 3 er oppfylt, og tilrår derfor at rovviltnemnda i region 3 fatter følgende vedtak:

1. Om nemndas myndighet

Region 3 (Oppland) har etter § 4 i rovviltforskriften ikke noen bestandsmål for ulv.

Rovviltnemnda anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av ulv, jf. § 4 første ledd bokstav d og e, § 7 og § 10 i rovviltforskriften.

2. Kvote

Rovviltnemnda har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige, vitenskapelige kunnskap om ulvens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Det foreligger betydelig kunnskap om den skandinaviske ulvebestanden, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, tillegges derfor mindre vekt.

Rovviltnemnda anser at en kvote på 5 ulver i region 3, ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet i 2024. Et slikt uttak vil ikke påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, eller true overlevelsen av ulvebestanden på lang sikt, jf. naturmangfoldloven § 5, jf. også rovviltforskriften §§ 3 og 7. Hensynet til differensiert forvaltning er lagt til grunn for vedtaket, jf. naturmangfoldloven § 12. Nemnda anser ikke at naturmangfoldloven § 11 er relevant i denne sammenheng.

Nemnda viser til sekretariatets saksframlegg og anser at det er hjemmel for lisensfelling etter naturmangfoldloven § 18 b for streifulv i alle områder utenfor ulvesona i region 3.

Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det.

3. Lisensfellingsområde

Rovviltnemnda vedtar å åpne for lisensfelling i hele region 3.

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

Fellingsområdet kan endres av Statsforvalteren dersom det oppstår behov for å skjerme genetisk verdifulle individer.

4. Lisensfellingsperiode

Lisensfellingsperioden er fra 1. desember 2023 til 31. mai 2024.

5. Forholdsregler for å unngå felling av genetisk verdifulle individer

Ut fra dagens kunnskap anser rovviltneemnda å ha tatt de forholdsregler som skal tas for å ivareta genetisk verdifulle individer.

Dersom ny kunnskap om genetisk verdifulle individer skulle tilkomme, kan Statsforvalteren gjøre det som er nødvendig for å redusere sannsynligheten for at disse felles.

6. Vilkår for deltakere i lisensfelling

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfelling minst en gang daglig under fellingsforsøk. Statsforvalteren oppretter en kvotetelefon som gir jegeren opplysning om antall felte dyr og hvor mange dyr som gjenstår på kvoten. Jeger plikter også å registrere seg som bruker av Statsforvalterens løsning for SMS-varsling om status for lisensfelling.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 10 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

Saksutredning

Bakgrunn

Gjennom Stortingets behandling den 6. juni 2016 av «Ulv i norsk natur. Bestandsmål for ulv og ulvesone», Meld. St. 21 (2015-2016), Innst. 330 S (2015-2016) er bestandsmålsettingen justert slik:

Bestandsmålet for ulv i Norge skal være 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger, også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med på en faktor på 0,5.

Videre er prinsippene i rovviltforlikene av 2004 og 2011 lagt til grunn for den videre forvaltning av ulv i norsk natur. Dette innebærer at forvaltningen av ulv skal skje innenfor rammene av internasjonale forpliktelser etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Flertallet i Energi- og miljøkomiteen har påpekt at en tydelig soneforvaltning (geografisk differensiert forvaltning) er i samsvar med føringene i rovviltforlikene av 2004 og 2011.

Hjemmelsgrunnlag

Naturmangfoldloven

I naturmangfoldloven § 18 står det:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,

*b) for å avverge skade på avling, **husdyr**, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,*

c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,

(...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Det skal ved vurdering av uttak av rovvilt etter første ledd bokstav c legges vekt på om bestandsmål som er vedtatt i Stortinget er nådd.

Forskrift om forvaltning av rovvilt

Ved forskriften om forvaltning av rovvilt, fastsatt ved Kgl. res. den 18.3.2005, er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av ulv etter forskriftens § 10. Det er en forutsetning for rovviltnemndenes myndighet at bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionene. Region 3 (Oppland) har etter § 4 i rovviltforskriften ikke noen bestandsmål for ulv. Rovviltnemnda i region 3 (Oppland) har således myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling av ulv.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning og uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Lisensfelling er felling av et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og c), der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet, jf. rovviltforskriften § 2. I henhold til naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b) kan felling gjennomføres for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom. I henhold til bokstav c) kan felling gjennomføres for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

Følgende bestemmelser med tilhørende kommentarer gjelder vurdering av hvorvidt de regionale nemndene har myndighet til å fatte vedtak, og fastsetting av kvote for lisensfelling av ulv:

§ 7 Generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnden

Rovviltnemnden har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. (...) Nemndens myndighet skal for ulv og bjørn baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. (...)

*Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.
(...)*

Etter at vedtak om kvote for felling er fattet etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11, skal irregulær avgang av rovvilt innenfor regionen belastes den kvote som er bestemt av rovviltnemnden.

Utdrag av kommentarer til § 7 som er relevante for region 3:

Første ledd regulerer når nemnden har myndighet til å fatte vedtak etter forskriften. Nemnden må derfor for hver rovviltart på vedtakstidspunktet ta stilling til om nemnden har myndighet til å fatte vedtak.

*Det er sekretariatet, jf. forskriften § 5 femte ledd, som skal legge til rette for et godt beslutningsunderlag for den regionale rovviltnemnden. Dersom forutsetningene for et vedtak i en rovviltnemnd endres på en måte som kan ha betydning for det aktuelle vedtaket, skal sekretariatet raskest mulig informere rovviltnemnden om slike endringer. I slike tilfeller skal rovviltnemnden vurdere om det er behov for endringer i de kvotevedtak som er fattet.
(...)*

Femte ledd:

Når et vedtak om kvote for felling i henhold til forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 fattes, vil vedkommende forvaltningsmyndighet vurdere hva som er et forsvarlig uttak av bestanden. Etter at dette vedtaket er fattet kan det likevel skje uforutsette hendelser. Innenfor regionen skal derfor all irregulær avgang belastes fastsatt fellingskvote eller jaktkvote. Bestemmelsen bygger på at forvaltningsmyndigheten i forbindelse med kvotefastssettelse har vurdert det samlede uttak bestanden kan tåle, og at irregulær avgang innenfor regionen derfor må avregnes kvoten.

Utenfor ulvesonen vil det i hovedsak være lisensfelling rettet mot streifdyr. I dette området er fellingstiden fastsatt til perioden 1. desember til og med 31. mai. Der en lisensfelling utenfor ulvesonen kan berøre årssvalper bør ikke lisensfelling startes før 1. januar. Videre bør lisensfelling utenfor ulvesonen som kan berøre kjente, nye pardannelser avsluttes 15. februar.

Tamreindrift kan være sårbar for forstyrrelser hele året, og særlig gjelder dette i siste del av lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen i april–mai. Det påhviler derfor et ansvar på lisensjegere om at lisensfelling av ulv i tamreinområder gjennomføres i samråd med berørte reinbeitedistrikt.

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

Lisensfelling av alle rovviltarter omfattes av grunneiers enerett. Miljødirektoratet kan imidlertid bestemme at felling kan utføres uavhengig av grunneierretten, jf. viltloven § 35. Dette kan for eksempel være aktuelt for å sikre at felling av skadevoldende individer gjennomføres på en effektiv måte.

Om saksbehandlingsfrister

Klima- og miljødepartementet har i brev av 16. desember 2013 fastsatt instruks om tidsfrister blant annet ved vedtak om kvoter for kvotejakt og lisensfelling. Hensikten er at eventuelle klager på vedtak om kvotejakt og lisensfelling av rovvilt skal behandles mens de ennå er aktuelle. Departementet ber derfor om at saksbehandlingen legges opp slik at fristene kan holdes også der vedtakene påklages. Det betyr normalt at vedtak i rovviltneemndene må fattes senest 2 ½-3 måneder før jakt- og fellingsstart. Lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen er fra 1. desember til 31. mai. Kvotevedtak 7.november 2023 vil dessverre ikke være innenfor dette kravet, noe som er beklagelig. Eventuelle klager som kommer på saken vil fortløpende sendes til KLD til orientering, og klagebehandling vil gjennomføres så raskt som mulig etter at klagefristen er ute.

Bestandssituasjonen for ulv i Norge/Skandinavia

Bestand og bestandsutvikling

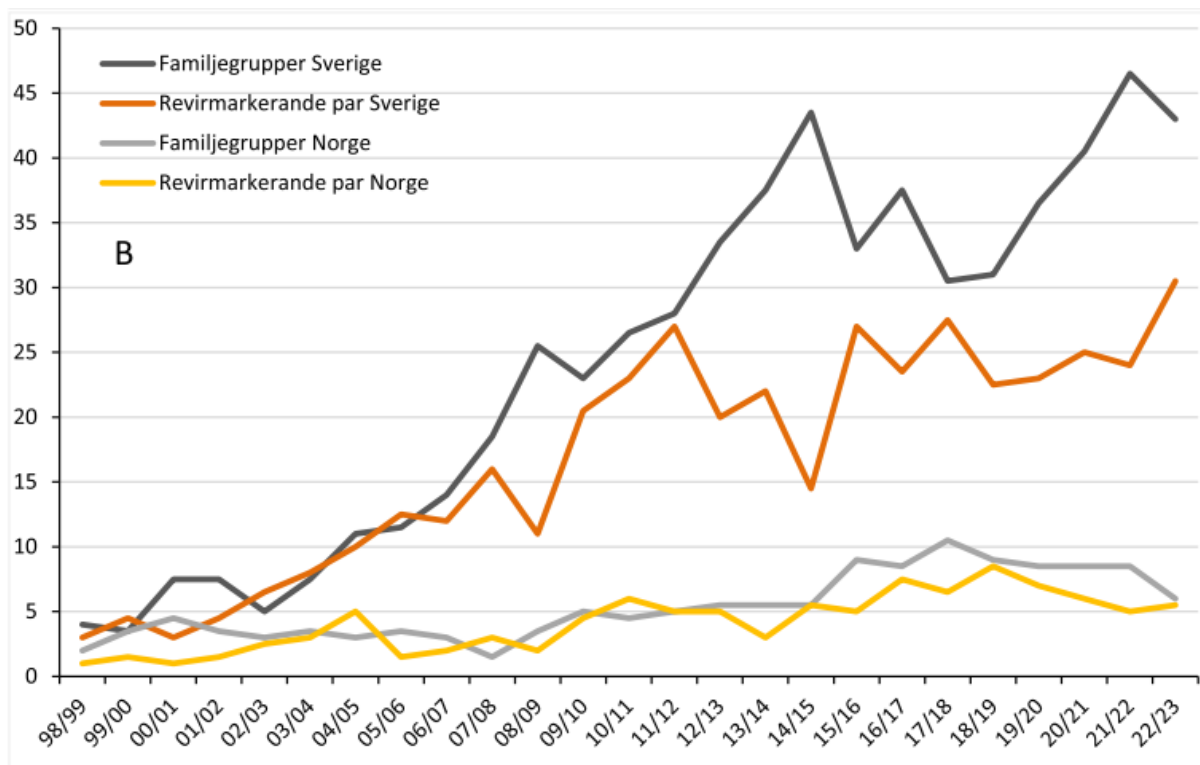
Ulvebestanden i Skandinavia overvåkes av [Rovdata](#) og bestandsnivået presenteres i en årlig rapport: «[Bestandsovervåking av ulv vinteren 2022/2023](#)». Her presenteres kun utdrag fra denne rapporten. Den felles skandinaviske ulvebestanden er for sesongen 2022-2023 beregnet til å bestå av ca. 510 individer. Det er en nedgang på ca. 30 individer fra forrige vinter. I Norge har det vært en betydelig nedgang til 66-68 registrerte ulver siste kartleggingsperiode, når ulver i grenserevir deles mellom landene. I Sverige har det vært en svakere reduksjon til ca. 420 individer. Tilsvarende tall fra tidligere år fremgår av tabellen nedenfor.

Tabell 1: Beregnet bestand av ulv i Skandinavia og antall ulv registrert i Norge i perioden 2014/15 - 2022/23

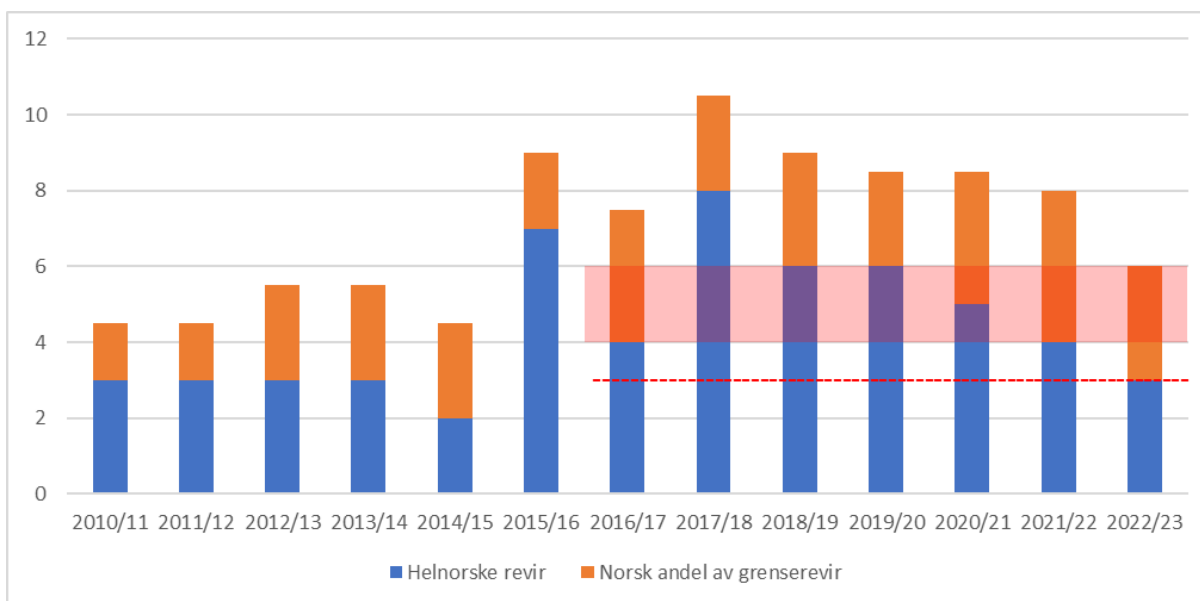
År/sesong	Beregnet bestand i Skandinavia	Antall ulver med helt eller delvis tilhold i Norge
2014/15	460	53-55
2015/16	430	77,5-80,5
2016/17	430	79,5-84
2017/18	410	92-94
2018/19	380	84-87
2019/20	450	80-81
2020/21	480	83-86
2021/22	540	88-91
2022/23	510	66-68

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

Figur 1: Antall dokumenterte familjegrupeer (grå) og revirmarkerende par (oransje/gul) i henholdsvis Sverige og Norge for hele registreringsperioden 1. oktober – 31. mars, vintrene 1998/99 – 2022/23. Kilde: Bestandsovervåking av ulv vinteren 2022-2023.

Figur 2: Antall dokumenterte ynglinger i Norge i perioden 2010/2011 – 2022/2023. Bestandsmålet som ble vedtatt i 2016 på 4-6 årlige ynglinger er angitt med rød skravur, og delmålet om tre helnorske ynglinger med rød, stiplet linje.

Historisk avgang

Kjent uttak av ulv iht. Rovbase de siste seks år er listet opp under. Dette omfatter ikke naturlig dødelighet. Etter 1. mai 2023 har det vært avgang av 6 ulver i Norge, alle utenfor ulvesonen.

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

Tabell 2: Døde ulver (lisensfelling, skadefelling og nødverge) i perioden 1. mai til 30. april. Tallene inkluderer ikke naturlig dødelighet, eller annen irregulær avgang som eksempelvis påkjørsler m.m.

År	Norge	Sverige	Totalt
2017/2018	29	40	69
2018/2019	21	11	32
2019/2020	17	32	49
2020/2021	34	54	88
2021/2022	36	44	80
2022/2023	22	88	110

Beregnet effekt av beskatning

I rapporten «[Beräkningar av beskattning av den Skandinaviska vargpopulationen 2024](#)», har Skandulv beregnet hvor stor populasjonsstørrelsen vil være høsten 2024 med ulike beskatningsnivå. Det er ikke gjort en egen beregning for den norske delen av populasjonen. Dette fordi den norske delbestanden utgjør en så liten andel av den totale skandinaviske bestanden at resultatene ved en slik beregning ville blitt svært usikre. Ett jaktuttak på 65 individer forventes å gi nulltilvekst i den sør-skandinaviske bestanden. Ett slikt uttak gir samtidig en 10 % risiko for å havne under 360 individer (samlet bestandsmål i Norge og Sverige) høsten 2024. Det er gjort egne beregninger for Sverige, se egen tabell i rapporten. Der vil et uttak på 44 individer medføre en risiko på 10% for å komme under referansenivået på 300 individer i den svenske delen av bestanden. Rapporten er en del av faktagrunnlaget for saken og ligger vedlagt saksutredningen.

Innvandrere og innavl

Grunnlaget for den skandinaviske ulvebestanden er nå seks innvandrede individer. Dette lave antallet har medført et høyt innavlsnivå som går utover fertilitet og overlevelse. Det er en felles målsetting mellom Sverige og Norge å redusere innavlsbelastningen ved å forsøke å ivareta individer som innvandrer fra Finland/Rusland og som dermed kan bidra med nye gener i bestanden. Under følger kjent status over innvandrere som har potensial til å inngå i den Skandinaviske bestanden.

I november 2019 ble en genetisk verdifull ulv (finsk-russisk innvandrer) påvist i Engerdal kommune. Etter å ha vært på vandring i og utenfor ulvesonen, og ved to anledninger bedøvet og flyttet av Statens naturoppsyn, etablerte ulven seg i reviret som nå kalles Setten i Aurskog-Høland og Nes kommuner i 2021. Våren 2021 ble det født 6 valper i reviret hvorav en valp ble påkjørt vinteren 2022. Gjennom vinterens registreringsperiode er det påvist 4 valper født våren 2022. Viltkamerabilder fra reviret i juli 2023 tyder på at det er født valper i reviret i 2023 (ikke dokumentert). Ingen av valpene har så langt lyktes å reprodusere, og hannen i Setten-reviret regnes dermed enn så lenge ikke som en del av grunnlaget for den norsk-svenske bestanden.

De fire valpene i Setten-reviret er det eneste kullet med F1-valper som er registrert i løpet av registreringsperioden 2022-2023. I tillegg er det dokumentert 13 eldre F1-avkom i populasjonen.

Under vinterens bestandsregistreringer er det registrert 2 finsk-russiske immigranter i Troms og Finnmark, hvorav en ble felt under skadefelling. I september ble en innvandrer påvist i Västerbottens län i Sverige, også denne felt ved skadefelling.

I 2022 var den gjennomsnittlige innavlskoeffisienten blant avkom i familiegruppene på 0,24, som er tilsvarende nivået foregående år. Innavlsgraden i den sør-skandinaviske bestanden er dermed

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

fortsatt høy. En innavlskoeffisient på 0,25 tilsvarer avkom til et søskenpar. Selv om det er potensiale for at flere F1- individer kan etablere seg i bestanden, er det fortsatt behov for flere ynglende immigranter for å redusere graden av innavl.

Bestandssituasjon og skadeutvikling for ulv mer spesifikt for Oppland

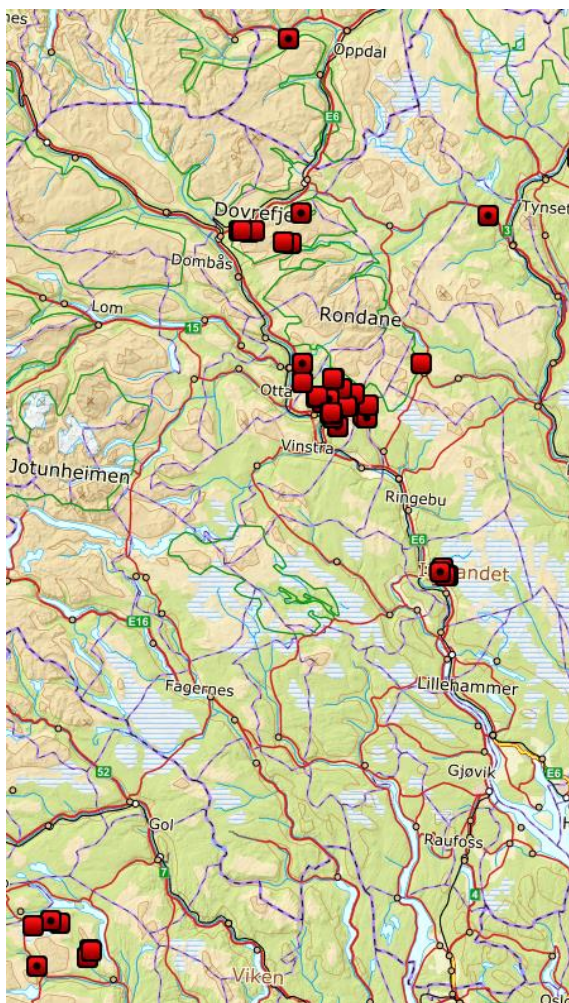
Tidligere år

Det er ikke påvist ynglinger av ulv i Oppland i nyere tid, men regionen har de siste årene hatt besøk av streifindivider. Noen individer har også hatt tilhold i enkelte områder over lengre tid.

Status ulv i 2023 – Oppland

Det er pr. dato registrert 34 skader forårsaket av ulv i Oppland i 2023 (fig 3).

Fig 3. Påviste skader av ulv hittil i 2023. Pr 30.oktober. Det er 34 skader forårsaket av ulv i Oppland.

Tidligere kvotevedtak – lisensfelling ulv

Rovviltneemnda har vedtatt følgende kvoter for lisensfelling på ulv de siste år;

	Nemndas kvotevedtak – ant. dyr	Felt
2011/12	1	-

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

2012/13	1	-
2013/14	3	-
2014/15	3	-
2016/17	3	-
2017/18	7	-
2018/19	6	1 dyr belastet kvoten, påskutt utenfor jakttid
2019/20	5	4 (1 av disse på skadefelling)
2020/2021	7	1
2021/2022	7	1
2022/2023	5	-

Siden 2000 er 31 ulver blitt felt i Oppland, 22 av disse er tatt ut på skadefelling.

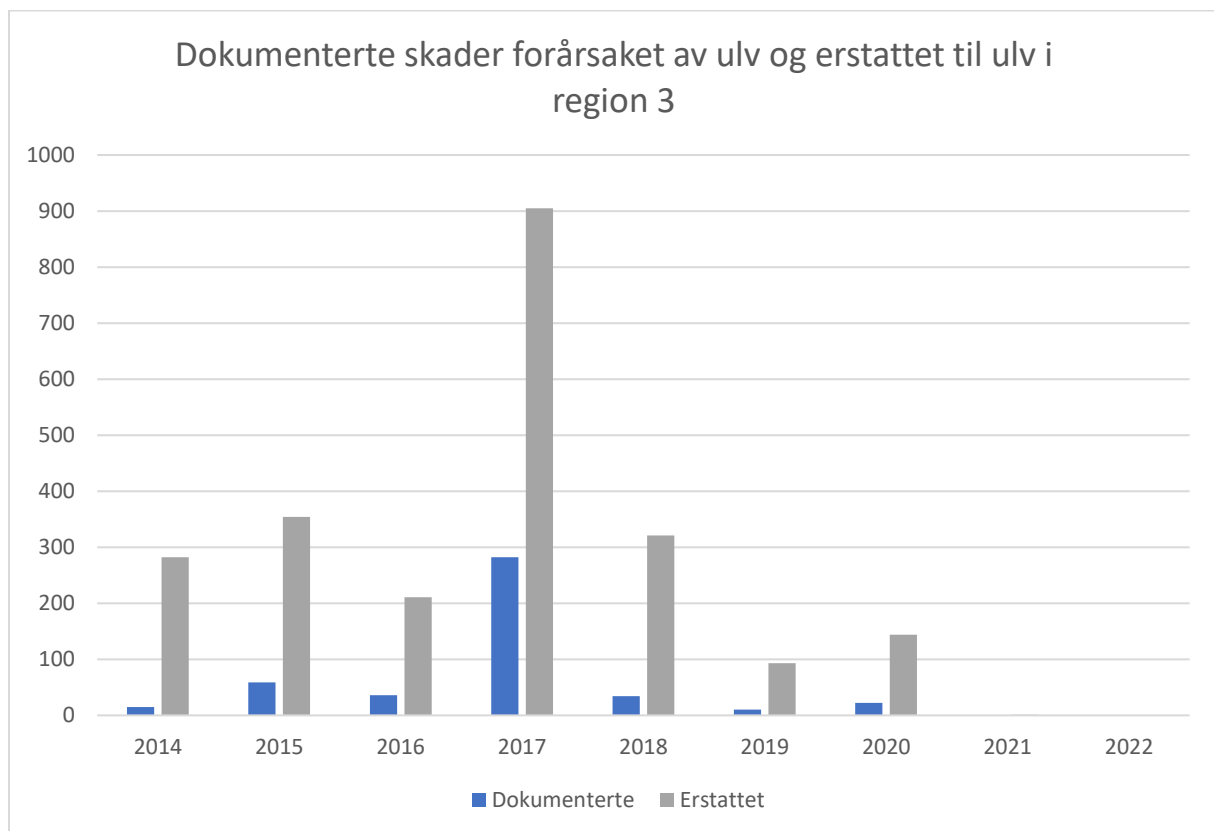
Fellingsperioden for ulv er fra 1. desember – 31. mai. Dette betyr at en eventuell felling av ulv på skadefelling etter at lisensfellingskvoten er vedtatt, trekkes fra lisensfellingskvoten.

I jaktåret 19/20 ble det for første gang felt ulv på lisensfelling i Oppland, hvor totalt 3 dyr ble felt som en del av ordinær lisensfelling.

Skader på husdyr og tamrein

Tap til ulv varierer en del mellom år, og hadde en topp i 2013 og i 2017 (fig.4).

Fig 4. Dokumenterte skader av ulv, og antall erstattet som tapt til ulv 2014-2022.

Sekretariatets vurdering av det rettslige grunnlaget

Ulven ble fredet i Norge ved kongelig resolusjon 15. mai 1973. Utgangspunktet er derfor at det ikke er tillatt å felle ulv. I Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1 og naturmangfoldloven § 18 gis det likevel adgang til å gjøre unntak fra forbudet. Felling kan tillates dersom minst ett av de alternative vilkårene i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstavene a til f er oppfylt. I tillegg må de to vilkårene i andre ledd være oppfylt.

I dagens situasjon mener sekretariatet at det bør åpnes for uttak i region 3 dersom de rettslige vilkårene er oppfylt. Formålet med felling er å følge opp den differensierte forvaltningen og å forebygge skader på husdyr. I tillegg vil det bidra til en forutsigbar forvaltning ved at det kan forventes at ulv ikke etablerer seg i områder utenfor ulvesona

Vurdering av hjemmelsgrunnlaget av naturmangfoldloven § 18b

Formålet med uttak etter naturmangfoldloven § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Basert på tidligere års erfaring må det framover påregnes streifindivider, også i noen grad i vinterhalvåret i Oppland. Dette er i hovedsak ulver som har vandret ut fra revir i Sverige. Når jakttiden nå er forskjøvet fra 1. oktober – 31. mars til 1. desember – 31. mai vil lisensfelleringsperioden omfatte den tiden av året der vi får innvandring av enkelt dyr østfra på våren. Slike streifdyr kan erfaringsmessig gjøre stor skade på bufe og tamrein. I jaktseongen 19/20 ble det for første gang felt dyr under lisensfelling i Oppland, disse ble felt mellom 16.2- 2.5.20. Mens det i lisensfelleringsperioden 20/21 ble felt et dyr tidlig i desember. Det ble ikke felt ulv på lisensfelling hverken i 2021/2022 eller 2022/2023.

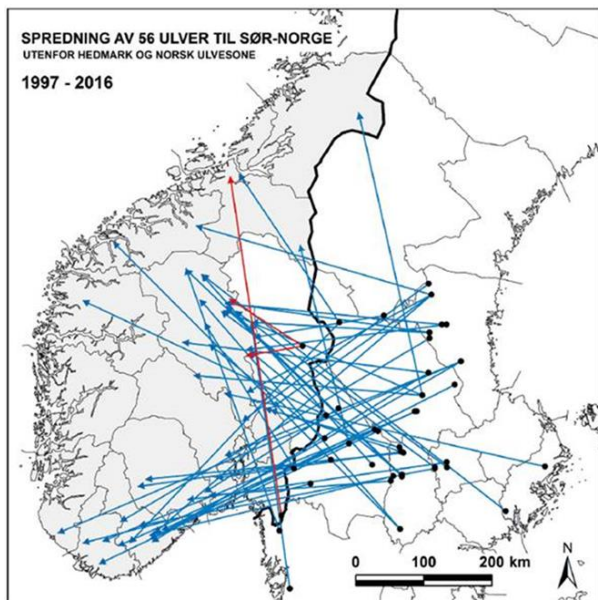

Fig 5. Spredning av ulv til Sør-Norge utenfor ulvesonen. Nesten alle individer vi har fått inn over Sør-Norge stammer fra revir fra svensk side.

Ulver som vandrer inn i reg. 3 i løpet av lisensfelleringsperioden kan senere utgjøre et vesentlig skadepotensiale på beitedyr. Samtidig har ulver et stort vandringspotensiale og kan ha beveget seg

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

ut av regionen frem mot beitesesongen. Felling av streifulver vil i liten grad påvirke muligheten for å nå bestandsmålet, som fortrinnsvis skal oppnås innenfor ulvesona i region 4 og 5.

Innvandrende ulv har i enkelte situasjoner gjort betydelig skade på sau. I noen tilfeller har en i avgrensede perioder kunne dempe skadene ved andre tiltak enn felling som f. eks forsinket slipp/hjemmebeite/flytting av sau. Disse tiltakene er likevel så kostnadskrevenne over tid, at det verken er en realistisk eller tilfredstillende løsning i et område som har status som beiteprioritert, og har et stort antall sau på utmarksbeite slik tilfellet er i Oppland jf. prinsippene i differensiert forvaltning. Sekretariatet anser at det derfor ikke foreligger andre tilfredstillende løsninger enn lisensfelling.

I og med at det er beiteområder for sau over det meste av arealene i regionen, vil det etter sekretariatets oppfatning også være potensial for skader i hele regionen. tillegg vil det være skadepotensial på tamrein i deler av regionen. Vi mener det derfor er et rettslig grunnlag for å iverksette lisensfelling etter naturmangfoldlovens § 18 b i hele region 3. Sekretariatet mener derfor det ikke er nødvendig å gjøre vurderinger av hjemmelgrunnlaget etter §18c, men at bladt annet hensyn til beitenæring og forutsigbarhet vil være relevant i en slik vurdering. I vurderingene er det lagt vekt på at terskelen for felling skal være lavere i områder utenfor ulvesona, jf. prinsippet om differensiert forvaltning.

I vurderingen av lisensfellingkvote legger sekretariatet spesielt vekt på at det har vært relativt høy aktivitet av ulv i regionen de siste årene, for det har vært flere til dels store tapssituasjoner til ulv i perioden 2009-20 i Oppland. Beitesesongen 2023, pr. 30. oktober, er det 34 sau dokumenterte tapt til ulv. Det er vanskelig å forutsi hvor mange ulver som vil oppholde seg i region 3/Oppland kommende vinter og vår, og om disse vil gjøre skade kommende beitesesong. En må ta høyde for at en i løpet av mai dvs. siste del av lisensfellingsperioden, vil som tidligere år få innvandring av dyr østfra som vil representere et skadepotensial.

Ut fra den kunnskap om antall individer som erfaringsmessig kan opptre i regionen, og der det er tatt høyde for noe innvandring på våren, tilrår sekretariatet at det vedtas en lisensfellingkvote på 5 -fem ulver i region 3 for lisensfellingsperioden 2023/2024.

Vilkåret om å sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet

Bestandsmålet skal fortrinnsvis nås innenfor ulvesona. Bestanden har i de siste årene ligget over bestandsmålet. I dagens situasjon er det sannsynlig at bestandsmålet kan nås innenfor ulvesona. Lisensfelling utenfor ulvesona retter seg i første rekke mot enkeltindivider. Sekretariatet anser at en kvote på 5 dyr i region 3, i liten grad vil påvirke muligheten for å nå bestandsmålet kommende år.

Vilkåret om at felling ikke truer bestandens overlevelse, jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd

Ifølge naturmangfoldloven § 18, andre ledd, kan vedtak bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Den tilsvarende formuleringen i Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1 er at uttaket «will not be detrimental to the survival of the population concerned».

Sekretariatet legger til grunn at vilkåret sikter til den sør-skandinaviske ulvebestanden (jf. dom avsagt i Høyesterett 26. mars 2021). Samtidig er Norge forpliktet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur etter Bernkonvensjonen artikkel 2. I dom av 26. mars 2021 legger Høyesterett til grunn at Norge ikke

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3

bryter Bernkonvensjonen så lenge den norske delbestanden er så stor at det nasjonale bestandsmålet nås, gitt at den samlede bestandens overlevelse ikke er truet.

Det foreligger betydelig kunnskap om bestandssituasjonen og den samlede belastningen som populasjonen av ulv blir utsatt for, blant annet gjennom statusrapporter og annen informasjon fra Skandulv som inkluderer oversikt over både regulær og irregulær avgang. Videre utgjør Naturvårdsverkets utredning knyttet til *gynnsam bevarandestatus* et viktig grunnlag for å vurdere betydningen av blant annet bestandsstørrelsen og den genetiske situasjonen for ulvebestandens overlevelse i et langsiktig perspektiv.

Naturvårdsverket har på bakgrunn av faglige utredninger kommet frem til en referanseverdi for såkalt *gynnsam bevarandestatus* i den svenske og skandinaviske ulvebestanden. Det legges til grunn at den sør-skandinaviske bestanden må bestå av minst 340 ulver for å ha *gynnsam bevarandestatus*, fordelt på minst 300 ulver i Sverige og minst 40 i Norge.

I brev av 28. Juni 2021 besluttet Naturvårdsverket å delegere myndigheten til å fatte beslutning om lisensfelling av ulv til länsstyrelsene. I beslutningen fremgår det at Naturvårdsverket opprettholder sin vurdering av at den svenske delbestanden har god bevaringsstatus, blant annet med bakgrunn i at det er en stabil tilvekst i bestanden, bestanden ligger over referanseverdien på 300 individer, populasjonen har et stabilt utbredningsområde og at den genetiske variasjonen har mulighet til å øke kommende år.

Sekretariatet viser til at det også vil være uttak i andre rovviltregioner. Endelig vedtak foreligge foreløpig ikke, siden vedtakene om lisensfelling i andre rovviltregioner er til klagebehandling hos KLD, men det er forvente et vedtak i samme størrelsesorden som tidligere år. Vi legger til grunn at det i region 4 og 5 ikke legges opp til et vedtak som bringer bestanden under bestandsmålet på 4-6 ynglinger. I tillegg vil det gjøres uttak på svensk side, sekretariat legger til grunn av svensk forvaltning ikke vil gjøre et uttak som bringer bestanden under referanseverdien i Sverige for *gynnsam bevarandestatus* på 300 individer. Sekretariatet mener på bakgrunn av dette at et uttak på 5 ulv i region 3, sammen med annet forventet uttak i den sør- Skandinaviske ulvebestanden, ikke vil true bestandens overlevelse jf. naturmangfoldloven § 18, andre ledd.

Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det. Statsforvalteren vil i den forbindelse holde nemnda spesielt oppdatert om eventuelle individer som oppholder seg lang tid i fylket, genetisk kunnskap om enkeltindivider og annen relevant informasjon.

Av hensyn til den genetiske variasjonen i bestanden, bør det vurderes tiltak for å unngå at det felles et individ som stammer fra den finsk-russiske bestanden. Sekretariatet viser til felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvebestanden fra Miljødirektoratet og Naturvårdsverket om dette. Det kom i 2018 nye føringer for å klarlegge individer av ulvs genetiske status er gitt i brev fra Klima- og miljødepartementet av 24. april 2018, samt brev fra Miljødirektoratet av 21. mai 2018.

Vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-12

Etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal baseres på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8.

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

Ulvebestanden er godt undersøkt med årlige bestandsregistreringer, og man har dermed god oversikt over svingningene i bestanden, jf. rapporten Bestandsovervåking av ulv vinteren 2022-2023. "Føre-var-prinsippet" i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet mener at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 derfor tillegges mindre vekt.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen som populasjonen av ulv blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10, blant annet gjennom statusrapporter og annen informasjon fra Skandulv som inkluderer oversikt over både regulær og irregulær avgang. Det vises også til vurderingen om bestandens overlevelse over tid. I tillegg er det gjennomført forskningsprosjekter der blant annet dødelighet og betydning av ulike faktorer er beskrevet. Alle døde individer av ulv blir løpende registrert i Rovbase. Det kan også være en ytterligere avgang fra bestanden som av ulike årsaker ikke er registrert i Rovbase, eksempelvis ulykker, naturlig død og ulovlig felling. Det må også legges til grunn at det vil åpnes for uttak gjennom skadefelling og lisensfelling av ulv i Sverige og andre rovviltregioner i Norge. Ut fra kunnskap om bestandsstatus og -dynamikk i ulvebestanden, samt bestandsmålsettingen for ulv, anser sekretariatet at den samlede belastningen ikke blir for stor ved et uttak av 5 ulv gjennom lisensfelling utenfor ulvesonen i region 3, i tillegg til forventet uttak gjennom skadefelling og uttak i andre norske rovviltregioner og i den svenske delbestanden.

Sekretariatet anser ikke at naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver er relevant å vurdere i denne sammenheng.

I henhold til naturmangfoldloven § 12 skal det for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. I denne saken er det lagt stor vekt på prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, hvilket innebærer at ynglinger av ulv fortrinnsvis skal foregå innenfor ulvesonen. Det foreslåtte uttaket av ulv gjelder områder utenfor ulvesonen. Videre er det av hensyn til ulver som kan være genetisk verdifulle for den skandinaviske ulvestammen gitt handlingsrom for å ivareta disse. Det vises for øvrige til vurderingene i kapitlene ovenfor.

Sekretariatets konklusjon

Etter en samlet vurdering anbefaler sekretariatet at det åpnes for lisensfelling av ulv i region 3. Sekretariatet anser at vilkårene for felling etter naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b er oppfylt for streifende ulver i hele regionen.

Det anbefales en kvote på totalt 5 dyr. Kvotens størrelse er foreslått slik på bakgrunn av forventet antall dyr som vil oppholde seg i regionen. Det er også lagt vekt på at dyr som felles på skadefelling eller dør gjennom annen irregulær avgang vil belastes lisensfellingskvoten, jf. rovviltforskriftens § 7. Felling av dyr utenfor ulvesonen vil i mindre grad påvirke bestandsoppnåelsen i Norge. Uttaket må likevel vurderes som en del av den samlede belastning på bestanden. Rovviltneemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det.

Ut fra den kunnskap sekretariatet har, mener vi at et uttak på 5 ulver i region 3 i denne saken ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet kommende år. Et slikt uttak vil heller ikke true bestandens overlevelse på sikt. Det forutsettes at det iverksettes nødvendige tiltak for å hindre felling av eventuelt genetiske verdifulle individer som kommer inn i fellingsområdene.

Fellingsperioden for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen er fastsatt i rovviltforskriftens § 10 e) fra 1. desember til 31. mai. Rovviltneemnda kan fastsette en kortere fellingsperiode dersom særlige forhold

Sekretariatet for rovviltneemnda i region 3

tilsier det. Sekretariatet kan ikke se at det nå er forhold som tilsier at nemnda bør fastsette en kortere lisensfellingsperiode.

Sekretariatet anbefaler nemnda å fastsette en fellingsperiode fra 1. desember 2023 til 31. mai 2024.

Sekretariatet anbefaler nemnda å fastsette fellingsområdet til alt areal i region 3.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Therese Ruud
seniorrådgiver

Sekretariatet for Rovviltneemnda i region 3, 1.11.2023